

weekend

DE TIJD | ZATERDAG 20 JUNI 2009

46 L'HERMITAGE IN AMSTERDAM
Pracht en
praal uit
de tsarentijd

47 SUSAN SONTAG
Dagboeken
van een
schrijfster

44 IGNACE VAN DOORSELAERE
'Deze crisis
komt niet voort
uit hebzucht'

© CORBIS

Afkicken in een luxesuïte

Steeds meer bankiers, CEO's, managers en advocaten houden hun werk vol met liters drank en massa's cocaïne. De financiële en economische crisis verhoogt de druk nog en private afkickcentra worden overspoeld. We lieten ons een dag opnemen in een luxeafkickkliniek. 'Ik verdiende hopen geld, was kind aan huis bij sterrenrestaurants en reed met de nieuwste luxewagens. Maar ik moest steeds meer op de toppen van mijn tenen lopen om dat ideale plaatje in stand te houden. Tot ik op een dag wakker werd en dacht: ik kan niet meer.'

GWEN DECLERCK

Ik word afgehaald door een goedgeklede man in een Porsche en naar een geheime locatie gebracht. Het lijkt wel of ik een reportage maak over de georganiseerde misdaad. Maar mijn onderwerp is veel delicates: verslaving bij zakenmensen. 'Het is een van de laatste taboes', zegt Richard Van den Ende, oprichter van de Nederlandse private afkickkliniek Ready For Change en zelf een ex-verslaafde topmanager.

Ik heb nog maar net mijn gordel vastgeklikt als zijn BlackBerry rinkelt. Aan de andere kant van de lijn een aan coke en speed verslaafde consultant van een top vier-consultancyfirma. De man klinkt wanhopig. Hij heeft zich laten opnemen in een Nederlands ziekenhuis om van zijn verslaving af te geraken, maar hij wil zo snel mogelijk worden overgeplaatst naar de privékliniek. 'Ik hou het geen seconde langer uit tussen al die lowlifers.' Van den Ende belooft dat hij hem zo snel mogelijk zal ophalen.

De klaagzang van de consultant klinkt hem als ervaringsdeskundige bekend in de oren. Van den Ende was de topman en is nog steeds aandeelhouder van de Nederlandse drankengroep Flügel, bekend van de energiedrank op basis van wodka. Hij raakte aan de drank, maar aarzelde

om zich te laten helpen in de reguliere gezondheidszorg. 'Ik voelde me beter dan al die marginalen die op de verslavingsafdeling van ziekenhuizen liggen. Ik was een succesvolle zakenman, papa van jonge kindjes, ik had een mooi huis, een goed gevulde bankrekening. Ik associeerde alcoholisten met mannen die met een fles in een park liggen. Bovendien wilde ik discreet en anoniem behandeld worden en niet op een plek waar iedereen zomaar mag binnenlopen.'

Toen Van den Ende van de drank af was, richtte hij samen met zijn vrouw Patricia Zegwaard, de dochter van een Nederlandse industrieel, een privékliniek op. Een gat in de markt, zo blijkt, want een jaar na de oprichting denkt het paar al aan uitbreiden. 'Er is ruimte voor een lokale afdeling in elke grotere Nederlandse stad, en ook België is grotendeels onontgonnen terrein', droomt de zakenman hardop.

Zeven dagen per week, de klok rond, is Van den Ende bereikbaar, ook op zon- en feestdagen. 'Dat moet. In de gewone ziekenhuizen zijn er wachtlijsten, maar als een verslaafde beslist dat hij wil afkicken, moet het snel gaan. De eerste uren nadat iemand zijn absolute dieptepunt heeft bereikt, zijn cruciaal. Ik kan ervoor zorgen dat een cliënt binnen 24 uur op het vliegtuig zit. De fysieke detox gebeurt niet bij ons, maar in een partnerkliniek in Zuid-Afrika.'

► VERVOLG OP PAGINA 43

► VERVOLG VAN PAGINA 41

Verslaving is voor een stuk een genetische afwijking in de hersenen, daarover zijn de meeste wetenschappers het inmiddels eens. Je wordt ermee geboren. Als een verslaafde drank of drugs gebruikt, maakt zijn lichaam abnormaal veel dopamine aan, een stof die het beloningssysteem in de hersenen activeert. Bij een non-addict is die prettige reactie minder sterk en komt bovendien elders in het lichaam een tegenreactie op gang. Net als met eten geeft het lichaam aan dat het genoeg is. Bij mensen met een genetische aanleg voor verslaving is de rem stuk. Verslaving is een chronische ziekte waar je op termijn aan doodgaat. Onderzoek leert dat ongeveer een op de acht mensen in ontwikkelde landen kampt met een verslaving aan alcohol of drugs. Dat percentage is ongeveer hetzelfde in alle lagen van de maatschappij, dus nemen wetenschappers aan dat een op de acht CEO's verslaafd is, net zoals een op de acht advocaten en chirurgen.

Slechts een piepkleine minderheid vindt zijn weg naar de hulpverlening. De kliniek van Ready for Change ligt in een onopvallende woonwijk, ergens in de buurt van Rotterdam. Aan de buitenkant ziet het huis er niet bijzonder uit, maar zodra je binnenstapt, adem je een sfeer van luxe in. In de living staan designzetels en is er een meterslange gashaard. Het enige verschil met een vijfsterrenhotel is dat er op de kamers geen minibar is.

KAPITAALKRACHTIG

De Britse verslavingsdeskundige Nick Gill is gespecialiseerd in het behandelen van zakenmensen: 'Het is wellicht de moeilijkst te helpen groep, omdat zakenmensen doorgaans kapitaalkrachtig zijn en hun verslaving heel lang kunnen volhouden. Het geld geraakt nooit op. Ten tweede zijn ze meestal intelligent. Alle verslaafden zijn wel leugenaars, ze houden zichzelf en hun omgeving voor de gek. Maar hoe intelligenter je bent, hoe geraffineerder de leugens en hoe moeilijker voor een hulpverlener om ze te doorprikken.'

Een ander struikelblok voor toplui is dat ze betaald worden als klankbord voor ondergeschikten. Zelf vinden ze moeilijker een luisterend oor. Het is verdomd lonely at the top. Zakenmensen bewegen zich bovendien in kringen waar drank- en drugsgebruik getolereerd, zelfs gestimuleerd wordt. Bij een zakenlunch hoort een wijntje en iedereen weet dat onderhandelingen beter vlotten als er flink gedronken wordt.

Volgens Gill zijn veel topmanagers van nature adrenalinejunkies. 'Ze houden van risico's en zoeken ze op, tijdens het werk maar ook daarbuiten. Je ziet heel vaak gecombineerde verslavingen: drinken om rustig te worden, en slikken of snuiven om zich beter te concentreren. De ene drug neutraliseert de andere. Je zal zakenlui zelden of nooit stomdronken zien. Voor buitenstaanders is er weinig of niets aan de hand. Toplui blijven presteren. Maar het probleem is dat ze steeds meer nodig hebben.'

DAGHANDELAAR

Tijd voor de therapeutische groepsessie. Ik neem een stoel en ga in de kring zitten. Drie gram cocaïne per dag en twee tot drie flessen champagne. De 26-jarige Amsterdamse beurshandelaar Elke kon het zich permitteren met een inkomen van ruim 1 miljoen euro netto per jaar. 'Ik was 21 toen ik als daghandelaar op de beurs aan de slag ging. Ik was er goed in, vanaf dag één had ik het in de vingers. Wat gebeurt er allemaal in de wereld, welke richting gaat het beurs sentiment uit? Ik nam posities in en won. Ook het leven dat erbij hoorde, zat me als gegoten. Ik verdiende hopen geld, was kind aan huis bij sterrenrestaurants, droeg de

Ach, het gebeurde af en toe dat we zo stoned waren dat we op een verkeerde knop duwden en er duizenden euro's verloren gingen. We scheidten daarover op in de kroeg.

ELKE (26), beurshandelaar

De 32.000 euro voor de ontwenningsskliniek was de beste investering die ik ooit gedaan heb. Ik heb mezelf een tweede leven gekocht.

ANNEMIE (36), succesvolle zakenvrouw

Je hebt drie wagens voor de deur van je poepchique huis, je hebt een vrouw die van mooie spullen houdt. Maar je relatie komt steeds meer onder druk en op het einde zie je maar één uitweg: nog meer gebruiken.

PATRICK (38), optiehandaar

duurste kleren en reed met de nieuwste luxewagens. Ook alcohol en drugs hoorden erbij. Na de slotbel in Wall Street sprak ik met collega's af in een hippe bar. We bestelden een eerste glas champagne om te ontladen en legden onze eerste lijn coke van de avond. Het werd een vast ritueel. We feestten tot een gat in de nacht en enkele uren later zagen we elkaar weer op de vloer. Mijn baas had niets in de gaten. Het interesseerde hem ook niet, als ik maar voldoende geld bleef verdienen. Niet één keer ben ik aangesproken op mijn gedrag.'

Enkele maanden geleden ging het mis. De stress nam almaar toe. 'Ik verdiende nog steeds grof geld, maar het ging me minder goed af. Op een ochtend werd ik wakker en wist ik niets meer van wat de avond voordien gebeurd was. Ik voelde me zo verschrikkelijk verloren. Ik kon mezelf er niet meer toe brengen om te staan en naar kantoor te gaan. Ik heb meteen gebeld om me te laten opnemen.'

Elke is nu bijna acht maanden clean. Terug naar de markten zal wil ze niet meer. 'Ik heb het geprobeerd, maar zonder drugs is er niets aan. De kick is weg. Ik voel me een idioot die de hele dag naar schermen zit te staren en tegen een stel andere idioten staat te schreeuwen.'

Sinds het uitbreken van de financiële en economische crisis zagen private afkickcentra in de VS en in Europa hun klantenbestand met 20 tot 30 procent toenemen. Richard Van den Ende: 'Logisch, want mensen moeten steeds harder presteren. Er is fors gesnoeid in de bonussen, velen zijn hun werk kwijt en belanden in een zwart gat. Deze crisis heeft de kapitaalkrachtigen in hun portefeuille geraakt. Je merkt dat steeds meer verslaafden moeite hebben om hun verslaving te blijven financieren.'

HELLEND VLAK

Ook voor de optiehandaar Patrick (38) was zijn verslaving een dure hobby. Hij gaf een slordige 200 euro per dag uit aan cocaïne en kon het niet laten te gaan gokken als hij zwaar onder invloed was.

Tienduizenden euro's joeg hij door zijn neus en de rest verdween in gokmachines. Het begon nochtans als een veelbelovende carrière. 'Eind jaren 90 waren de optiebeurzen een booming business. De winsten waren enorm, omdat de optiehandelaren onderling prijsafspraken maakten en de winst naderhand onder elkaar verdeelden. Toen de sector in 2003 gereguleerd werd en we overschakelden op schermhandel, viel er minder geld te verdienen. De marges werden kleiner en de druk op de handelaren groter. Voordien was ik een occasionele cokegebruiker, net zoals veel van mijn collega's. Maar mijn gebruik werd steeds problematischer. Je maakt jezelf wijs dat je het onder controle hebt, dat een lijntje tijdens de lunchpauze niet zoveel kwaad kan. Maar je zit op een hellend vlak. Je hebt drie wagens voor de deur van je poepchique huis, je hebt een vrouw die van mooie spullen houdt. Maar je relatie komt steeds meer onder druk en op het einde zie je maar één uitweg: nog meer gebruiken. Toen mijn vriendin vertrok omdat ze mijn zelfdestructie niet langer kon aanzien, ben ik hulp gaan zoeken.'

IMMOREEL

Ik vraag Elke of ze zich schuldig voelt voor de economische crisis die ze mee veroorzaakt heeft. 'Ach, het gebeurde af en toe dat we zo stoned waren dat we op een verkeerde knop duwden en er duizenden euro's verloren gingen. We scheidten daarover op in de kroeg. Achteraf gezien is dat immoreel, maar op het moment zelf was het vooral grappig.'

Ook Patrick heeft niet het idee dat hij een persoonlijk aandeel heeft in de crisis. 'Ik voel me niet meer of minder verantwoordelijk dan de voorzitter van de

Europese Centrale Bank, Maurice Lippens of de man in de straat die een huis kocht waarvan hij wist dat hij het zich niet kon permitteren. We zijn allemaal verslaafden, mensen willen almaar meer. En onze economie is verslaafd aan bubbels. Dat zal altijd zo zijn.'

De groepsessie wordt afgerond met een zelftest. Alle aanwezigen moeten een vragenlijst invullen om te zien hoe hoog hun stressscore is. Een steenrijke antiekenkunsthandelaar vertelt dat hij het gisteren even moeilijk had in de wagen, toen hij geconfronteerd werd met lichte verkeersagressie. 'Ik heb mijn ademhalings-technieken toegepast en het beklemmende gevoel ging over.' Hij krijgt complimentjes van de groep. Hij glimlacht en weet van zichzelf dat hij niet langer een 'junk in een jaguar' is.

Topmanagers zijn van nature adrenalinejunkies. Ze houden van risico's en zoeken ze op, tijdens het werk maar ook daarbuiten.

NICK GILL, Britse verslavingsdeskundige

Een alcoholverslaafde autohandelaar vertrouwt de groep toe dat hij de jongste weken slecht slaapt en steeds vaker uitgaat. De hulpverlener kijkt bezorgd en maant hem aan vaker naar de groepsessies te komen en extra individuele therapie in te lassen. Bij Ready for Change volgen ze het 'Minnesota twaalfstappenprogramma', een ontwenningssmethode die voor het eerst door de AA in de Verenigde Staten werd gebruikt. De slaagkans is 70 procent, aanzienlijk hoger dan in de reguliere gezondheidszorg (circa 20 pro-

cent). Ik kijk om me heen en probeer te voorspellen wie het haalt en wie niet.

Patrick werkt nog steeds als optiehandaar voor hetzelfde bedrijf. Hij heeft alles opgebiecht en mocht van zijn werkgever zijn baan houden, op voorwaarde dat hij het rustiger aan doet. Volgens Van den Ende is dat uitzonderlijk, maar hij merkt dat in Nederland een en ander begint te bewegen. 'Ik word steeds vaker uitgenodigd door werkgevers om mijn verhaal te doen. Ik krijg aanvragen van banken om trainingen te geven over verslaving op de werkvloer. Werkgevers vertellen me dat ze het niet in de gaten hebben als een van hun werknemers verslaafd is. Misschien komt het omdat ik zelf verslaafd was, maar ik ruik een verslaafde van op kilometers afstand. Goede krachten zijn schaars. Werkgevers doen er goed aan hun ogen niet langer te sluiten voor het probleem en verslaafden te helpen. Ex-verslaafden zijn de loyaalst denkbare medewerkers.'

De omerta die rond verslaving bij toplui hangt, begint bij onze noorderburen stilaan af te brokkelen. Private klinieken doen er gouden zaken, zelfs in tijden van recessie. Maar ook bij ons zijn de eerste sporen van verandering merkbaar. De Nederlandse privékliniek Addiction Solutions opende enkele maanden geleden een filiaal in Antwerpen. Eric Vereecke stapte uit de reclame- en consultancywereld om general manager te worden van de eerste private ontwenningsskliniek op Belgische bodem. 'Het Nederlandse moederbedrijf had me gevraagd een haalbaarheidsstudie te maken. Mijn conclusie was dat er ook in België een markt is voor private verslavingszorg. Onderzoek toont aan dat 25 procent van het salaris van een probleemdrinker verloren gaat. Een verslaafde werknemer presteert minder en is twee tot acht keer zo vaak afwezig. Bij 15 tot 20 procent van alle arbeidsongevallen spelen alcohol en drugs een rol.'

Toen Vereecke de Nederlanders zijn rapport bezorgde, vroegen ze hem of hij de kliniek wilde leiden. 'Ik antwoordde dat ik Florence Nightingale niet was,

maar hoe langer ik erover nadacht, hoe enthousiaster ik werd. Ik ben de zoon van een verslaafde en ik wil helpen het taboe te doorbreken. Managers en bedrijfsleiders die zich openlijk outen, ondertekenen hun C4. Vandaag moet alles in de grootste discretie gebeuren, maar hopelijk verandert dat. 28 dagen. Zolang duurt een standaardbehandeling bij Addiction Solutions. Vier weken, dat kan ook een vakantie zijn of een lang seminarie. Nadien kan de verslaafde weer aan de slag, tenminste als hij zich nauwgezet aan een nazorgprogramma houdt.'

FAMILIEBEDRIJF

Een van de eerste Belgische klanten van Solutions is Annemie, 36 en een succesvolle zakenvrouw uit Brugge. 15 jaar lang was ze zwaar verslaafd aan alcohol en drugs. 'Het werd zo erg dat ik alleen met een lijn speed en een glas Ricard mijn kinderen naar school kon brengen. Mijn verslaving is geëscaleerd tot 30 gram cocaïne of amfetamines per week en twee flessen per dag. Ik was zaakvoerster van een familiebedrijf, maar ik maakte steeds vaker fouten en begon geld te stelen uit de kassa. Ik heb me een paar keer laten opnemen in Belgische ziekenhuizen, maar zonder resultaat. Ik had mezelf opgegeven en geloofde niet meer dat ik nuchter kon worden. Tot ik van een vriend een folder toegestopt kreeg. Ik ben uit het familiebedrijf gestapt, heb mijn aandelen verkocht en ben aan een intensieve ontwenningsskuur begonnen.'

Afkicken in stijl is alleen weggelegd voor de happy few. Een behandeling bij een privékliniek kost gemiddeld 25.000 euro en je krijgt er niets van terug. Voor Annemie liep het kostenplaatje op tot 32.000 euro, maar daar maalt ze niet om. 'Het was de beste investering die ik ooit gedaan heb. Ik heb mezelf een tweede leven gekocht.'

■ www.readyforchange.be
www.addiction-solutions.be

Om privacyredenen zijn sommige namen veranderd.